

УДК 342.9+349.4

Леонід Олександрович СМЕЦЬ,

кандидат юридичних наук, доцент, народний депутат України, Верховна Рада України, м. Київ

ПРИНЦИПИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Належний порядок забезпечення екологічної безпеки України вимагає від усіх суб'єктів управління у цій сфері цілеспрямованих та спільних дій, що будуть відповідати загальній стратегії охорони навколишнього природного середовища, недопущення погіршення екологічної обстановки, запобігання виникненню надзвичайних екологічних ситуацій. Такі спільні дії, що мають відповідну мету, отримали у адміністративно-правовій літературі назву «взаємодія». Основними ознаками взаємодії суб'єктів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки України можна визначити:

- наявність декількох суб'єктів взаємодії (2-х або більше);
- здійснюється для досягнення спільної мети - забезпечення такого стану навколишнього природного середовища, при якому відбувається попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей;
- здійснюється за допомогою відповідних форм та методів взаємодії;
- погодженість дій суб'єктів взаємодії;
- здійснюється суб'єктами в межах власних повноважень і індивідуалізацією відповідальності.

Як і будь-яка діяльність взаємодія щодо забезпечення екологічної безпеки повинна здійснюватися на основі відповідних правил, закономірностей та ідей. Ці поняття у науковій літературі отримали узагальнену назву «принципи». Термін «принцип» широко досліджувався фахівцями з різних галузей правових наук та науки державного управління, зокрема. Як зазначає Виноградова Н. Л. «принципи – це закономірності..., що визначають зміст, організаційну структуру та життєдіяльність компонентів державного управління; «провідна ідея, правило, покладене в основу якоїсь діяльності» [1].

У словниковій літературі з державного управління принцип визначається як прояв закономірностей, які відображені у вигляді певного наукового положення, що застосовується в теоретичній і практичній діяльності людей у сфері державного управління [2, с. 561]. Нижник Н. Р. говорить, що під принципами державного управління слід розуміти об'єктивні закономірності й відносини, що визначають зміст, структуру та життєдіяльність компонентів державного управління [3, с. 17].

Отже принципи взаємодії суб'єктів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки – це закріплені у нормативно-правових актах або

зумовлені об'єктивними особливостями управлінських процесів загальні положення, провідні ідеї, керівні начала, правила, що можуть мати силу обов'язкових вимог, забезпечуватися примусовою силою держави та визначають структуру, зміст і особливості здійснення такої діяльності. Наступним виділимо основні принципи взаємодії суб'єктів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки.

Принцип законності. Відповідно до нього цього принципу взаємодія та суб'єктів управління у сфері екологічної безпеки має базуватися, в т.ч. на нормах права і переслідувати мету забезпечення екологічної безпеки України та дотримання та захист екологічних прав і свобод громадян. Дотримання цього принципу передбачає запровадження спільних погоджених заходів або здійснення спільних дій чи розподіл напрямів діяльності з урахуванням положень чинного законодавства: базових законів, кодексів, положень про відповідні органи державної влади та ін.

Крім того принцип законності передбачає, що усі рішення прийняті в рамках такої взаємодії мають відповідати положенням чинного законодавства щодо їх змісту, форми, строків прийняття тощо.

Принцип гласності здійснення взаємодії. Відповідно до цього принципу передбачається, що порядок взаємодії є гласним – тобто відкритим, як для громадськості, так і для самих учасників цього процесу. Проявами принципу гласності в даному випадку є:

- відкритість і прозорість здійснення спільних заходів усіх суб'єктів управління у цій сфері;
- участь засобів масової інформації в оприлюдненні такої взаємодії;
- відкритість та доступність інформації про взаємодію та управлінські заходи у сфері забезпечення екологічної безпеки держави.

Так у відкритому доступі на сайтах Міністерства екології та природних ресурсів, державної екологічної інспекції, Державного агентства водних ресурсів, обласних та районних державних адміністрацій оприлюднюються нормативно-правові акти, державні програми, спільні накази щодо забезпечення екологічної безпеки, публікуються відповідні новини про сумісну діяльність, прес-релізи тощо.

Принцип участі громадськості та здійснення громадського контролю. Представники громадськості та окремі громадяни мають право брати участь у спільних заходах, що здійснюються суб'єктами управління у сфері забезпечення екологічної безпеки, направляти їм колективні та індивідуальні звернення, приймати участь в обговоренні та розробці відповідних екологічних програм, планів дій. На сайтах усіх суб'єктів взаємодії є окремий розділ, що призначений для громадян, з якого вони можуть дізнатися про результати роботи цих органів, подати звернення, скарги, прийняти участь в обговоренні нормативних документів та ін.

Принцип безперервності (систематичності). Він означає те, що взаємодія має здійснюватися постійно (систематично). Забезпечення екологічної

безпеки держави є обов'язком і основним напрямом діяльності багатьох органів, тобто вона має відбуватися повсякденно. Взаємодія не може бути епізодичною, адже сама екологічна безпека потребує постійного контролю та забезпечення.

Принцип плановості та гнучкості. Застосування цього принципу передбачає здійснення взаємодії на підставі спеціально складених планів, в яких здійснюється розподіл повноважень суб'єктів взаємодії, строки виконання заходів, мета взаємодії, очікувані результати тощо. Гнучкість означає здатність взаємодії змінювати напрями, організаційні форми та методи в залежності від певних умов.

Принцип науковості. Він означає, що взаємодія має відбуватися з урахуванням досягнень різних наук, зокрема теорії управління, адміністративного права, економічної теорії та ін. Тобто процеси взаємодії повинні містити під собою певне наукове підґрунтя.

Принцип забезпеченості. Він передбачає, що взаємодія суб'єктів має бути забезпечена відповідними інформаційними, кадровими, фінансовими та матеріально-технічними ресурсами.

Принцип оптимальності. Взаємодія передбачає погоджену діяльність відповідних суб'єктів і тому передбачає оптимальне використання їх можливостей. Реалізація означеного принципу передбачає взаємний аналіз суб'єктами взаємодії можливостей один одного, повноважень, відповідальності, кадрового потенціалу тощо. Належне дотримання означеного принципу дозволяє ефективно планувати проведення спільних дій в галузі забезпечення екологічної безпеки держави.

Принцип розмежування компетенції. Незважаючи на спільність завдань у сфері забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища усі суб'єкти взаємодії наділені специфічними чітко визначеними повноваженнями, мають власні територіальні межі діяльності і тому повинні діяти виключно у межах своєї компетенції.

Принцип системності. Цей принцип означає, що суб'єкти взаємодії повинні виступати як взаємопов'язані елементи, наділені своїм місцем та роллю у ході здійснення заходів щодо запобігання та протидії корупції, а їх дії повинні спрямовуватися на досягнення єдиної мети.

Принцип комплексності. Це принцип взаємодії проявляється в тому, що відповідними суб'єктами здійснюються різноманітні короткострокові, довгострокові, заходи політичного, економічного, технічного, організаційного та іншого характеру, спрямовані на забезпечення екологічної безпеки України. Цей принцип також передбачає вибір найбільш ефективних форм та методів вирішення проблемних питань, використання оптимальних кадрових, фінансових, матеріальних та інформаційних ресурсів.

Список бібліографічних посилань

1. Виноградова Н. Л. Сучасні підходи до систематизації принципів у теорії державного управління в контексті змістовного аналізу поняття «принцип» // Державне

будівництво. 2008. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_21 (дата звернення 02.06.2017).

2. Енциклопедичний словник з державного управління/уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ. 2010. 820 с.

3. Нижник Н. Р. Проблеми сьогодення державного управління в Україні // Університетські наукові записки. 2007. № 3 (23). С. 14–19.

Одержано 12.06.2017

УДК 351:35.078.3

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

кандидат педагогічних наук, перший проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

На сучасному етапі розвитку державності, зі зміною характеру економічних відносин, становленням правової держави незмірно зросло значення функцій державного контролю, який виступає неодмінним атрибутом усієї системи публічного управління й важливим напрямком державної політики.

Проблеми розвитку й удосконалювання державного контролю в Україні є вкрай актуальними в період реформування всієї системи влади. Адміністративна реформа, яка здійснюється в нашій країні, вносить якісні зміни в порядок здійснення державного контролю, створюючи цілу систему органів виконавчої влади, наділених цими повноваженнями.

В той же час, аналіз стану законності дає підстави для висновку про недостатню ефективність контролю у фінансовій, бюджетній, податковій сферах, в управлінні й розпорядженні державним майном. Тому контрольна діяльність у зазначених сферах потребує суттєвого вдосконалення й коригування. Зокрема матеріали контролюючих органів свідчать про те, що в їхній роботі мають місце недоліки під час збору інформації, аналізу, реалізації інформації про правопорушення. Рівень інформаційного обміну даними між різними перевіряючими органами про стан законності в сферах їх компетенції є також вкрай низьким. Функції численних державних контролюючих органів нерідко дублюються. Ними часом здійснюється велика кількість перевірок тих самих підприємств і організацій. Зазвичай під час перевірок документуються порушення вимог законодавства, які вже були виявлені попередньою перевіркою, проведеною іншим державним контролюючим органом. Як результат – намічені цілі й завдання не досягаються, а недоліки так і залишаються неусунутими. Тим самим дискредитується сама ідея державного контролю, а в організаціях, що перевіряються, створюється атмосфера нервозності й напруженості.